

Був вечір, ми в казні вже спати лягли,
Коли нам на цувакс його привели.
Нещасне то стало таке край дверей
Мале. Ключник крикнув: «Ну, спати, єврей!»
«Ти відки?» — спитав його Герш-конокрад.
Поглянув спідлоба і крок зробив взад.
«З Смерекова». — «Але тя в Львові взяли?» —
«Ні, нині мя пішки з села привели». —
«І босо?» — «Та босо». — «І в холод?» — «Та так». —
«А за що?» — «За крадіж із вломом». — «Он як!»
На тім протокол той злодійський скінчився,
Жидку постелили, він в клубок скрутився,
Мов песик, і ліг, та ще довго дзвонив

Зубами і трясся, пок сон го зломив.
Сидів він із нами щось з місяць. По хвили
Оговтався, і в казні його полюбили.
Слабий, боязливий, негарний з лица,
Він сирота був, без гнізда, без вітця.
В Смереківі в коршмі далекий свояк
Узяв його, жив він попихачем так,
Пас гуси, телята, мок часто і мерз.
Брав штурканців много, кормився, як пес,
Аж поки ото не попався в тюрму.
І що вже був тихий, послушний! Кому
Чим може услужить: поміст замете,
Води подасть, ложки помие, й все те
Без розказу, з доброї волі робив.
Там пан сидів з нами, так той полюбив
Жидка того, став його вчити читать,—
І що ж ви гадаєте, днів через п'ять
Воно вже поверха читало склади!
Все, було, в куточку, мов щур той, сидить,—
Лиш очі блищаться, як два огоньки,
Та й вчиться, читає. А пан мав книжки
Великі, то він як погляне на них,
Аж весь спаленіє і дух в нім запре.
Страх рад був учитись! «Гей, Срульку,— раз пан
Спитав його,— ну-ко, скажи-но ти нам,
Яку се ти крадіж із вломом вчинив?»
Жидок аж затрясся, в лиці ся змінив.
«Я, пане, встидаюсь!» — «На, маєш,— сміявсь
Пан.— Ну, а як крав, то тоді не встидавсь?» —
«Ні, пане».— «От штука! Ну, ну, говори,
За що то всадили тебе до нори!» —
«Та то за майстерство. Я, пане, як пас
Телята, то що мав робити весь час?»

• • • • •
І став вам учитись жидок ще пильніш,
Лягати пізніше, вставати раніш.
А осінь була, дні короткі, хмарні,
То він, як лиш можна, сідав у вікні.
Бач, казня глибока, віконце одно
На захід — нам сонця не видно, іно
Уліті так зо дві години щодня,
І світла не маєм вночі. Восени
Все сутінок в казні. [нрзб.] жидок

Усе у вікні тім торчав, як кілок,
Із книжкою. Часто го ключник стрічав
І сам керк[ер] майстер грозив і кричав,—
В тюрмі, бач, не вільно сидіти в вікні,
Не вільно дивитись. Та де там, ні й ні!
Жидок мій не слухав. Аж сталося так.
Раненько раз виліз в вікно неборак,
Сидить, слезбеує. А вояк-шельвах
Побачив і крикнув: «Марш з вікна!» Не страх
Жидкові, не раз вже кричали отак
Та й стихли. Сидить він. Чита неборак.
«Марш з вікна!»— знов вояк кричить, наблизивсь.
«Ну, що я вам ваджу,— жидок обізвась,—
От бачте, читаю до світла, бо в казні
Не видно!» — «Марш з вікна!» — кричить
Шельвах. «Я посиджу!» — жидок від[казав].
«Марш з вікна, бо стрілю!» — шель[вах]
закр[ичав].

«Овва, не боюся»,— жидок відказав.
Втім бухнув кара́бін, з вікна він упав,
Мов з дерева грушка, лиш книжку
До груді притиснув рук[ами]...
І бухла му кров, мов з нори.
Усі ми до нього. Жидок, може з три
Мінути тримався: «Я думав, не
Буде стріляти,— я так лиш, до
Світла,— я так...» — Та більш
Прошептати не міг неборак.
Отак і застив він, лиш книжку
Держав на груді. Пан книжку
Ту бережно взяв, та що —
Вже читать ми її не могли,
Бо кров'ю листочки усі протекли.